

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Karppinen, Susanne; Kyckling, Erja

Title: Monikielisyys kielen, sisällön ja yhteisön yhteispelinä

Year: 2021

Version: Published version

Copyright: © Kieliverkosto ja kirjoittajat, 2021

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Karppinen, S., & Kyckling, E. (2021). Monikielisyys kielen, sisällön ja yhteisön yhteispelinä. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 12(1). <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-helmikuu-2021/monikielisyys-kielen-sisallon-ja-yhteison-yhteispelina>

Monikielisyys kielen, sisällön ja yhteisön yhteispelinä

Julkaistu: 10. helmikuuta 2021 | Kirjoittanut: Susanne Karppinen ja Erja Kyckling

Vuosi 2021 on käynnistynyt Kieliverkostossa vauhdikkaasti! On ollut lausunnon valmistelua, uuden toimintakauden aloituspuuhia, tapahtumia ja kielivarantoon liittyvän selvityksen viimeistelyä.

Hallituksen odotettu koulutuspoliittinen selonteko (<https://www.youtube.com/watch?v=mQga2eTtuHs>) on valmistumaisillaan. Se keräsi alkuvuodesta lausuntokierroksella (<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=20b02103-fcef-4d3a-b761-d2e05523a6b1>) lähes 300 lausuntoa ja luovutetaan eduskunnalle alkuvuodesta 2021. Selonteko kuvaa koulutuksen ja tutkimuksen tilaa varhaiskasvatuksesta korkea-asteelle ja katsoo tulevaisuuteen 2040-luvulle asti.

Kielikoulutuksen kannalta olennaista on, että molemmat kansalliskielet sekä maahanmuuttajien koulutus näkyvät selonteossa kattavasti. Selonteko ei kuitenkaan ota konkreettisesti kantaa siihen, miten ja millaisella rahoituksella erilaiset merkittävätkin uudistukset ja tavoitteet aiotaan saavuttaa. Kieliverkoston lausunnon (<https://www.kieliverkosto.fi/fi/toiminta/kieliverkostossa-tapahtuu/kieliet-koulutuksen-kentalla-kieliverkosto-lausui-valtioneuvoston-koulutuspoliittisesta-selonteosta>) mukaan kannatettavaa on esimerkiksi se, että S2/R2-opetukselle laaditaan kehittämisohjelma. Tulevina vuosina ja vuosikymmeninä edessä on isoja kehittämisen paikkoja: miten taata tasa-arvoinen koulutus kaikille, kun väestö vähenee mutta moninaistuu ja alueelliset erot kasvavat?

Myös kotoutumisen edistämisen uudistustarpeita on selvitetty kattavasti, ja näitä toimenpide-ehdotuksia voi kommentoida lausuntokierroksella 12.3.2021 asti (<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=1657e74e-507f-44e6-9706-f2122c72b450>). Kotoutumisen edistäminen kytkeytyy olennaisesti edellä mainittuun koulutuspoliittiseen selontekoon ja kielikoulutuksen kehittämiseen, jotta maahanmuuttajien osallisuutta ja työllisyyttä voidaan parantaa. Nyt on aika vaikuttaa!

Kieliverkosto on aloittanut uuden nelivuotisen toimintakautensa. Pääosin toiminta pysynee samanlaisena kuin tähänkin asti – erilaiset tapahtumat, Kieli, koulutus ja yhteiskunta -verkkolehti, yhteiskunnallinen, tutkimusperustainen vaikuttaminen sekä moninainen sidosryhmäyhteistyö ovat Kieliverkoston toiminnan ydintä. Voi kuitenkin olla, että tulevina vuosina keksitään uusiakin kuvioita – ota rohkeasti yhteyttä esimerkiksi yhteistyötoiveissa!

Kieliverkosto jatkaa vuoden 2021 teemalla Suomen kielivaranto

(<https://www.kieliverkosto.fi/fi/toiminta/kieliverkostossa-tapahtuu/kieliverkoston-vuoden-2021-teemana-pysyy-suomen-kielivaranto>). Aiheeseen liittyen Kieliverkosto julkaisee Kielivaranto. Nyt! -selvityksensä helmikuun lopussa. Selvityksessä tarkastellaan kattavasti, mitä kielikoulutuksessa on tapahtunut professori Riitta Pyykön Monikielisyys vahvuudeksi -selvityksen (2017) jälkeen. Seuraa Kieliverkoston Twitteriä, verkkosivuja ja postituslistaa kuullaksesi, mitä esimerkiksi yli 300 opettajaa ajattelee kielikoulutuksesta tällä hetkellä!

Kieliverkosto on ehtinyt aloittaa vuotensa jo kahdella tapahtumalla. Perinteisellä Kari Sajavaara -muistoluennolla (<https://www.kieliverkosto.fi/fi/toiminta/kieliverkostossa-tapahtuu/runot-tutkittavien-aania-vahvistamassa-ja-arkipaivan-rasismia-paljastamassa-sofia-chaparro-kari-sajavaara-muistoluennolla-2021>) pääpuhujana oli Assistant Professor, PhD Sofía Chaparro (University of Colorado Denver). Chaparro esitteli tutkimustaan espanjankielisten maahanmuuttajaäitien kokemuksista siitä, millaista on olla monikielinen mutta jäädä yhteisöstä ja yhteiskunnasta ulkopuolelle puutteellisen valtakielen taidon takia. Tilaisuudessa jaettiin myös kaksi professori Kari Sajavaara -tunnustuspalkintoa

(<https://www.kieliverkosto.fi/fi/toiminta/kieliverkostossa-tapahtuu/kari-sajavaara-tunnustuspalkinnot-ft-tuuli-fromille-ja-tampereen-kaupungin-kielia-kehiin-hankkeelle>): toinen ansiokkaasta väitöskirjasta FT Tuuli Fromille ja toinen yhteiskunnallisesti vaikuttavasta työstä kielten eteen Tampereen Kieliä kehiin! -hankkeelle.

Opetushallituksen ja Hämeen ammattikorkeakoulu HAMKin kanssa yhteistyössä järjestetty Ammatillinen koulutus – kielellä on väliä! -webinaari keräsi perjantaina 5.2. yhteen n. 120 osallistujaa ympäri Suomea. Tilaisuudessa keskusteltiin ammatillisen koulutuksen kielistä ja kielitietoisuudesta mm. opetushallinnon, kielten oppimisen, uudistuvan koulutusjärjestelmän ja ammatillisen opettajankoulutuksen näkökulmista. Kaikkein tärkeimmäksi asiaksi todettiin opiskelija: kielitietoisuus on erinomainen työkalu, jotta kulttuurisesti ja kielellisesti moninaista opiskelijajoukkoa voidaan tukea matkalla työelämään ja ammattiin.

Molempien tapahtumien tallenteet ovat katsottavissa ja hyödynnettävissä esimerkiksi opettajankoulutuksessa. Jos olet kiinnostunut niistä, ota yhteyttä Kieliverkoston (kieliverkosto@jyu.fi (<mailto:kieliverkosto@jyu.fi>)).

Tähän verkkolehteen valikoitui sattumalta hauska kokoelma artikkeleita, joissa jollakin tavalla käsitellään monikielistä kasvatusta ja opetusta kielen ja sisällön yhteispelinä.

Verkkolehden avaa Mari Hongon ja Sanna Mustosen teräväkatseinen artikkeli kielitietoisuudesta varhaiskasvatuksessa. Artikkelissaan he tarkastelevat sitä, mitkä kielet saavat varhaiskasvatuksessa tilaa kielitietoisuuden lisäämisen kohteina sekä millaisia monikielisten lasten omien äidinkielen käyttöä käsitteleviä keskusteluja varhaiskasvattajien ja kotien välillä käydään. Artikkelissa tarkastellaan myös sitä, millaiset tekijät vaikuttavat monikielisten perheiden kielivalintoihin, eli siihen, mitä kieliä perheet haluavat käyttää ja kehittää.

Dmitri Leontjev ja Mark deBoer nostavat artikkelissaan esiin sen, kuinka ja mitä arvioidaan kielen ja sisällön yhdistävässä opetuksessa. Kuinka voidaan opettaa ja arvioida sekä sisältöä että kieltä samanaikaisesti? Ajatus siitä, että jokainen opettaja on kielten opettaja, on yleistynyt opetuksen parissa, mutta vielä ei ole täysin selvää, mitä se käytännössä tarkoittaa opettajien kannalta. Artikkeliksi pohjautuu kirjoittajien uutuusteokseen (<https://link.springer.com/book/10.1007%2F978-3-030-54128-6>), jota he ovat työstäneet yhdessä kansainvälisten tutkijoiden, opettajien ja arvioinnin ammattilaisten kanssa. Tähän perään sopii erinomaisesti opetuksen arkea kielen ja sisällön yhdistämisen näkökulmasta tutkaileva artikkeli. Ella Turpiainen ja Karita Mård-Miettinen käsittelevät artikkelissaan kielikylpyopetuksen suunnittelua historian oppiaineessa. Artikkeliksi perustuu Turpiaisen pro gradu -tutkielmaan, jossa tarkasteltiin sitä, mitä opettajat ottivat huomioon suunnitellessaan historianopetusta ruotsin kielellä. Tuloksissa nousee esiin oppiainekohtaisen kielen huomioimisen tärkeys ja sen merkitys sekä kielellisten että sisällöllisten tavoitteiden suunnittelussa.

Kuinka koulun arjessa voidaan huomioida monikielisyttä positiivisesti? Tähän kysymykseen vastaavat Anssi Roiha, Melanie Post Uiterweer sekä Helen Absalom artikkelissaan, joka pohjautuu osittain heidän kirjoittamaansa helmikuussa 2021 ilmestyvän teoksen (<https://www.criticalpublishing.com/teaching-and-learning-in-international-schools>) monikielisyttä käsittelevään lukuun. Esimerkkinä he käyttävät Alankomaissa sijaitsevaa Utrechtin kansainvälistä koulua kuvatessaan, kuinka kyseisessä koulussa oppilaiden kielirepertuaarit nähdään voimavarana sekä kuinka niitä hyödynnetään opetuksessa tarkoituksenmukaisesti. Myös Suomen kouluissa monikielisyys lisääntyy jatkuvasti, joten onkin erittäin tärkeää löytää keinoja huomioida ja hyödyntää monikielisyttä kouluissa.

Monikielisyden hyödyt heijastuvat tutkitusti elämässä pitkälle. Karoliina Muurimäki ja Karita Mård-Miettinen tuovat näkyviin kielikyllyn merkityksellisyyttä entisten kielikylpyoppilaiden myöhemmässä elämässä artikkelissaan, joka pohjautuu Muurimäen pro gradu -tutkielmaan. Tutkimuksessa kerättiin peruskoulunsa kielikylvyssä käyneiltä aikuisilta kokemuksia mm. kielikylvystä, kielitaidosta ja kielen käytöstä.

Pirkko Pollari raportoi artikkelissaan Jyväskylän ammattikorkeakoulun (JAMK) kielikeskuksessa toteutetun kokeilun tuloksia. Kyseisessä kokeilussa suomenkielisten tutkinto-ohjelmien opiskelijat opiskelivat monialaisissa ryhmissä englantia, ruotsia ja viestintää. Artikkeliksi on jatkoa Kieliverkoston

maaliskuun 2018 verkkolehdestä julkaistulle Pirkko Pollarin ja Tuula-Harriet Kotikosken [artikkelille](https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2018/valmentajaomoniammatillinen-kielten-ja-viestinnan-opiskelu-tulevaisuuden-tyoelamatarpeisiin) (<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2018/valmentajaomoniammatillinen-kielten-ja-viestinnan-opiskelu-tulevaisuuden-tyoelamatarpeisiin>), jossa kuvattiin JAMKin kielikeskuksen henkilöstön näkemyksiä liittyen saman kokeilun mahdollisuuksiin ja uhkakuviin. Tällä kertaa Pollari kuvaa kuitenkin sitä, millaisia näkemyksiä opiskelijoilla on liittyen englannin, ruotsin ja viestinnän opiskeluun monialaisissa ryhmissä. Aihe onkin tärkeä, koska työelämässä kieliä käytetään usein moniammatillisissa ympäristöissä.

Verkkolehden viimeisessä artikkelissa Henna Heinonen tiivistää väitöskirjansa *Uttal och dess begriplighet i finskspråkiga gymnasisters L2-svenska* (<http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-8325-3>) neljän osatutkimuksen pääteemat ja tulokset. Hänen väitöstutkimuksensa keskittyy siihen, kuinka suomenkieliset puhujat ääntävät ruotsin kieltä ja kuinka ymmärrettävää heidän puhumansa kieli on. Artikkelissa nousee esiin myös lausepainon merkitys ymmärrettävyydessä. Kieltenopetuksessa helposti ymmärrettävää ääntämistä pidetään usein sopivana tavoitteena, joten onkin tärkeää syventyä tutkimaan sitä, mikä ääntämisestä tekee helposti ymmärrettävää.

Kieliverkosto toivottaa verkkolehden lukijoille antoisia lukuhetkiä helmikuun auringossa!

Kirjoittajista Susanne Karppinen on kieltenopettaja ja pian valmistuva viestinnän asiantuntija, joka toimii Kieliverkostossa tutkimusavustajana. Erja Kyckling koordinoi Kieliverkostoa.

Artikkeliin viittaaminen

Karppinen, S. & Kyckling, E. (2021). Monikielisyys kielen, sisällön ja yhteisön yhteispelinä. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 12(1). Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-helmikuu-2021/monikielisyys-kielen-sisallon-ja-yhteison-yhteispelina> (<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-helmikuu-2021/monikielisyys-kielen-sisallon-ja-yhteison-yhteispelina>)